

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 784
van **ADELINE BLANCQUAERT**
datum: 19 juni 2020

aan **ZUHAL DEMIR**
VLAAMS MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

Vlaamse bestuursrechters - Substitutiebevoegdheid

In haar beleidsnota 2019-2020 kondigt de minister aan dat zij onderzoek zal laten verrichten hoe de substitutiebevoegdheid van de bestuursrechter decretaal verder kan worden uitgebreid zonder dat de bestuursrechter zich echter volledig in de plaats kan stellen van het bestuur. De minister lijkt zich op dit punt echter op zeer glad ijs te willen begeven. Artikel 37 van het DBRC-decreet (DBRC: Dienst van de Bestuursrechtscolleges) verleent aan de bestuursrechters bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen immers al een verregaande substitutiebevoegdheid.

Indien de minister deze substitutiebevoegdheid nog verder uitbreidt, dreigt op termijn een maatschappij die nog louter zal geschapen zijn naar de visie en de willekeur van een klein korps bestuursrechters. Tegen dergelijke bestuursrechtelijke beslissingen staat immers geen enkele beroepsmogelijkheid meer open. Deze beslissingen, die bij een te ver doorgedreven substitutiebevoegdheid, zelfs volledig zouden kunnen afwijken van de initiële beslissing van de administratieve overheid zijn met andere woorden aan geen enkele vorm van inspraak en democratische controle meer onderworpen.

1. Kan de minister verduidelijken welke substitutiebevoegdheden zij, naast of ter aanvulling van de al bestaande, decretaal nog wil verlenen aan de Vlaamse bestuursrechters?
2. Kan de minister verduidelijken in welke beschermings- en controlemaatregelen zij zal voorzien wanneer de bestuursrechters deze nieuwe substitutiebevoegdheden zullen toepassen om de macht van de bestuursrechters alsnog in te perken wanneer zij hun bevoegdheden (dreigen te) overschrijden?

ANTWOORD

op vraag nr. 784 van 19 juni 2020

van **ADELINE BLANCQUAERT**

De beleidsnota stelt dat ik de huidige procedures bij de Vlaamse bestuursrechtscolleges optimaliseer. Ik wil dus ook de procedure bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen in zijn algemeenheid meer optimaliseren.

De beleidsnota somt daartoe verschillende mogelijkheden op die ik wens te onderzoeken. Eén daarvan is het onderzoeken hoe decretaal de substitutiebevoegdheid verder kan worden uitgebreid, zonder dat de bestuursrechter zich volledig in de plaats kan stellen van de overheid.

Artikel 37 van het Decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscollege (DBRC-decreet) voorziet reeds een indeplaatsstellingsbevoegdheid voor de Raad voor Vergunningsbetwistingen.

De Raad voor Vergunningsbetwistingen kan zich daardoor, in het geval van een gebonden bevoegdheid van de overheid, in de plaats stellen door middel van zijn arrest.

Dit kan bijvoorbeeld wanneer de bestreden beslissing een vergunning verleend heeft voor stedenbouwkundige handelingen die naar het oordeel van de Raad voor Vergunningsbetwistingen geenszins kunnen worden vergund wegens een onoverkomelijke legaliteitsbelemmering.

Omwille van efficiëntie en in het kader van een definitieve geschilbeslechting is het in zo'n geval beter dat de Raad zijn arrest in de plaats stelt. Uit het vernietigingsarrest blijkt dan dat, zelfs wanneer het dossier opnieuw bij de overheid belandt, deze de vergunning nog enkel kan weigeren. Er anders over oordelen zou in zo'n geval enkel onnodige kosten én tijdsverlies met zich meebrengen, zowel voor de overheid – die bij een gebonden bevoegdheid sowieso geen enkele appreciatiemarge meer heeft – als voor de rechtszoekende. Bovendien zouden ze in een carrousel kunnen terechtkomen wanneer de overheid de vergunning alsnog zou verlenen.

Er lijkt nog ruimte te zijn om dit instrument te verduidelijken. Dergelijke gebonden bevoegdheid volgt bijvoorbeeld niet noodzakelijkerwijs rechtstreeks uit de regelgeving, maar kan ook uit het concrete geval voortvloeien. Er moet ook gekeken kunnen worden naar het specifieke dossier. Het komt maar al te vaak voor dat er een carrousel van procedures ontstaat met een pingpongspel tussen de overheid en de bestuursrechter die na een vernietiging, het dossier moet terugsturen naar de overheid.

Aanvrager, derde-belanghebbende, overheid en bestuursrechter hebben allen belang bij het vermijden van pingpong-procedures. De aanvrager omdat er zo snel mogelijk zekerheid komt omtrent het mogen realiseren van het project; de belanghebbende derde zal minder worden geconfronteerd met vernietigingen en procedures die uiteindelijk toch tot een voor hem of haar nadelige beslissing leiden, voor de betrokken overheden komen er minder herstelbeslissingen en de bestuursrechter kent minder procedures.

Een en ander wordt thans concreet onderzocht, zodat op korte termijn de regelgeving kan worden aangepast.